

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kelime Sıklığı: Anadolu Hikâyeleri Dizisi Örneği (A1-A2)*

Word Frequency in Teaching Turkish as a Foreign Language: An Example of Anatolian Stories Series (A1-A2)

Seda ÖZTEKİN

ORCID: 0000-0001-6649-0178 ◆ Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (ULUTÖMER), Öğretmen ◆ sedaoztekin@uludag.edu.tr

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

ORCID: 0000-0002-8319-9507 ◆ Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Öğretim Üyesi ◆ basturk@uludag.edu.tr

Özet

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en önemli araçtır. Dünya üzerinde farklı dil ailelerine mensup yaklaşık yedi bin dil bulunmaktadır. Bu dillerde her ne kadar alfabeler, kelimelerin yazılışı değişse de anlatılmak istenen fikir, duygu ve düşünceler değişmemekte ve bunlar dil ile ifade edilmektedir. Ayrıca her dil, mensubu olduğu milletin kendine özgü kültürünün de aktarıcısıdır. Buna bağlı olarak her dilin söz varlığı o dilin aynasıdır ve her dilde kullanılan kelimeler o dilin ifade gücünün de göstergesidir.

Son yıllarda Türkiye hem siyasi hem de ticari alanda büyük gelişme kaydeden bir devlettir. Buna bağlı olarak dünyada hem Türk kültürü hem de Türkçe merak edilmektedir. Bu nedenle bu kültürü yakından tanıyabilmek ve öğrenebilmek için insanlar; Türk dizilerini izlemekte, Türk şarkılarını dinlemektedirler. Ayrıca Türk kültürüne ilgi duyan bu insanlar Türkçe öğrenmek için dil öğreten kurum ve kuruluşlara başvurmaktadır. Bu durum ise dünyanın Türkçeye olan ilgisini göstermekte ve bu ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Bu sebeple de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi önemli bir bilim alanı hâline gelmiştir.

Bu araştırmada Anadolu Hikâyeleri dizisi setindeki söz varlığı unsurlarının sıklığı tespit edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Veriler, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan Anadolu Hikâyeleri dizisindeki beş kitabın incelenmesiyle elde edilmiştir. Hikâye kitaplarındaki söz varlığı unsurlarının sıklığını belirlemek için öncelikle hikâyelerin mevcut sayfa numaraları sabit kalmak kaydıyla sıklık dizini hazırlanmıştır. Sonrasında hikâye kitaplarındaki kelimelerin sıklığı analiz edilmiş ve alanda yapılmış olan kelime sıklığı çalışmalarıyla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bu çalışmayla, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan Anadolu Hikâyeleri dizisindeki hikâye kitaplarının söz varlığının sözcük sıklığı tespit edilip yeni materyaller hazırlayacaklara söz varlığı hususunda yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Hikâyeleri, Sıklık Çalışması, Yabancılar Türkçe Öğretimi.

Extended Abstract

Man is the only creature in the universe that uses language by expressing his social communication skills with words. Due to this feature, every individual needs language. There are an average of seven thousand languages in the world, each of which is related to a language family. Although the alphabets of the words and the way they are written change in expressions, the ideas, feelings and thoughts that are wanted to be expressed can be expressed with the language they use. Every language has its own culture, values and rules. The vocabulary is the mirror of the language and the expressions used in the language also express the power of the language. Turkish is a very rich language thanks to its centuries-old history in terms of vocabulary. Millions of people in many countries in the east, west, south and north of the world speak Turkish as their mother tongue or as their mother tongue. This shows the world's interest in Turkish and this interest is increasing day by day. For this reason, teaching Turkish as a foreign language has become an important field. It is known that a systematic teaching style

* Bu çalışma Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK'ün danışmanlığında Seda ÖZTEKİN'in Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

should be adopted at the beginning of the most important elements in language teaching. For this, scientific studies are needed.

As a result of the need for language learning, which has been going on for centuries and will continue as long as humanity exists, foreign language teaching, which has been carried to different and advanced dimensions over the years, has been put into a system towards the middle of the 1900s. In this way, the frequency studies, lecture techniques, and studies on preparing course materials that we are examining today shed light on how language teaching should be. Teaching Turkish to foreigners has continued since the day Turks started to communicate with other nations. Language teaching, with the studies prepared by scientists in the past, enabled important steps of the stairs to be climbed and allowed Turkish teaching to settle in a systematic way. Today, Turkish education is given to foreigners, taking into account the achievements of the Common European Framework of Reference for Languages (D-AOBM).

Frequency studies are important in teaching Turkish to foreigners in order to be able to teach vocabulary appropriate to the levels. Vocabulary teaching is currently carried out by Turkish teachers during the lesson. Textbooks that significantly support the lecture and storybooks suitable for levels are also important parts of vocabulary teaching. The general content of these course materials is suitable for the levels according to the conclusion reached in the direction of the academic studies, but in order for a course material to be fully prepared in accordance with the level, extensive research should be done and then taught to the students. The course materials also contribute to the reinforcement of the correct words that the target language learner should use in daily life after the lesson. Especially since the story books deal with the words and phrases in which the daily language is spoken, by telling the subject, they help the words and phrases to be better remembered and consolidated. Considering the deep-rooted history of Turkish and the power it has created by spreading over wide geographies, it is possible to say that the factors affecting the vocabulary of the above-mentioned descriptions are as follows: The social beliefs, religious beliefs, traditions, cultural elements of the people who live the language and those who keep it alive, the interaction of the society with people-groups belonging to different cultures; such as marriages with different cultural identities, commercial relations.

There are many academic studies on teaching target words according to levels in teaching Turkish as a foreign language. From these academic studies, the most frequently used target word lists in Turkish were determined for A1-A2 basic level Turkish teaching. In the course materials used in the field of teaching Turkish as a foreign language, these lists and D-AOBM gains are taken into account and Turkish as a foreign language is taught. The course materials, which are prepared by using the target words intensively in the text content, help the target audience to adapt to the daily life faster by adapting to the language. Teaching appropriate words helps the individual to prepare for the country he or she wants to live in, its culture and rules.

The aim of this study is to contribute to the language teaching systematic that has an important role in language teaching and is needed, and to examine the compatibility of the vocabulary elements in the determined story set with the vocabulary acquisitions of the Common European Framework of Reference for Languages (D-AOBM). Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. During the data collection phase, first of all, five books in the Anatolian Stories Series prepared by Yunus Emre Institute were obtained from the library of Bursa Uludağ University ULUTÖMER. In the findings section, in order to determine the vocabulary in the story books, the stories were first transferred to the computer as a page-line index, provided that the current page numbers were fixed. In the second stage, the page-line index was converted to a word index. A frequency list was prepared by making a word frequency study for each story. The frequency list, which includes the words of the five stories created, has been added to the findings section. In the conclusion part, the frequency of use of all story books was examined and interpreted. In the study, the compatibility of the story books in the Anatolian Stories Series prepared by Yunus Emre Institute with the DAOBM vocabulary acquisitions was questioned, and in the conclusion part, the frequency indexes in different books were compared with the Anatolian Stories frequency index and comments were made. It is aimed that this study will set an example for new language teaching materials to be prepared.

Keywords: Anatolian Stories, Word Index, Teaching Turkish to Foreigners.

Giriş

Dil; insanlar arasında iletişimi sağlayan, kendine özgü kuralları olan, kültür taşıyıcılığı görevini üstlenen, milleti millet yapan, toplumları ayakta tutan sosyal bir kurumdur. Dünyanın her yerinde insanlar iletişim kurmak için bir dil kullanırlar. Ancak dünyanın küreselleşmesi, yeni bir dil öğrenme ihtiyacını gün yüzüne çıkarmıştır. Günümüz dünyasında tek bir dil konuşan bireyin ülke sınırları dışına çıktığı zaman çeşitli problemler yaşaması olasıdır. Bu durum yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır.

Gerek insani, gerek ticari, gerek sosyal, gerekse farklı amaçlarla iletişim kurabilmek için de yabancı dil öğrenmeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple de dil öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Söz Varlığı

Söz varlığı; bir dile bağlı tüm öğelerin sözel ifadelerini kapsar, dili atasözleriyle, deyimleriyle, kalıp ifadeleriyle ve tüm kelime türleriyle içine alır. Söz varlığı, bir dildeki kelimeler toplamı olarak da ele alınabilir. Söz varlığı ve söz dağarcığı genellikle birbiriyle karıştırılmaktadır. Söz dağarcığı, söz varlığının bir alt dalıdır ve Baş (2010: 140) bu durumu, söz varlığını bir küme olarak ele alırsak kelime dağarcığı bu kümenin alt kümeleridir, diyerek söz varlığının söz dağarcığından çok daha fazlasını ifade ettiğini belirtmiştir. Aynı şekilde Gökçen (2016: 42) de çalışmasında benzer ifadelerle yer vererek söz varlığının toplumun tüm unsurlarını içinde taşıdığını, dilin en geniş kapsamlı tanımlarından biri olduğunu belirtmiş; bunun yanında dilin diğer dillerle etkileşimi, tarihi, coğrafyası, gelenek görenekleri, tüm kültür öğeleri, toplumun tüm yargılarının sonucu olduğunu söylemiştir. Aksan (2002: 13) ise “Filoloji ve dilbilim çalışmalarında, bir dilin kelimeleri, terimleri, yabancı dillerden gelen öğeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişler, bir bütün olarak ‘söz varlığı’ adı altında ele alınır.” ifadeleriyle söz varlığının geniş bir kapsamı olduğunu belirtmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kelime Öğretimi ve Kelime Öğretimin Önemi

Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde -D-AOBM kazanımları göz önünde bulundurularak- temel seviye (A1-A2), orta seviye (B1-B2) ve üst düzey seviye (C1-C2) eğitimleri verilmektedir. Her seviyenin çeşitli alanlarda kendine özgü kazanımları bulunmaktadır. Bu çalışmada A1-A2 temel seviye kazanımlarına yönelik veriler ele alınmıştır. Bu noktadan yola çıkarak D-AOBM temel seviye söz varlığı kazanımları incelendiğinde “Belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir (A1), temel iletişim ihtiyaçlarının ifadesi için yeterli kelime birikimine sahiptir (A2).” ifadeleriyle kelime öğretiminin önemine vurgu yapıldığı görülmektedir. Birey hedef dilde öğrendiği kelime kadar kendini ifade edebilir. Diğer seviyelerde de seviyenin kazanımına bağlı benzer hedef kazanımlar bulunmaktadır. Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere yabancı dil eğitiminde kelime öğretimi dilin en önemli hedeflerinden birisidir. Baştürk ve Kılıç (2020: 808)’a göre yabancı dil öğrenmekte olan kişiler için en önemli şey kelime hazinesini geliştirmek ve iletişim kurmaktır. A1-A2 seviyelerinde, dil bilgisi kurallarından ziyade kelime öğretimi ön planda olmalıdır.

Şenyiğit (2020: 62) dil öğrenen bireylerin öncelikle kendilerini basit ve doğru şekilde ifade etmelerinin önemine vurgu yaparak düzeylere göre kelime öğretimi gerçekleştirilmesinin okuma, dinleme, anlama becerilerini daha hızlı geliştireceğini belirtmiştir. Kurudayıoğlu ve Zorpuzan (2019: 1011) da bu konuyu “Yabancı dil öğrenirken dil öğrenenlerin karşılaştıkları en büyük zorluklardan biri bilinmeyen kelimeleri öğrenmek ve kelime hazinelerini geliştirmektir.” şeklinde ifade etmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde; Türkçenin söz varlığı kapsamında yer alan kelimeler, kelime grupları, deyimler, atasözleri vb., Türkçe dil bilgisi kuralları gibi önemli unsurların yanında, A1-A2 temel seviyede öğretilmesi gereken ve günlük yaşamda sıkça kullanılan kalıp ifadeler de önemli bir yere sahiptir. Selamlaşma, vedalaşma, tebrik gibi konuları ifade eden kalıp ifadeler A1-A2 seviyelerinde öğretimine vurgu yapılması gereken unsurlardır.

Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Sıklık Çalışması ve Söz Varlığı Unsurları

Yabancılarla Türkçe öğretiminde seviyelendirilmiş sıklık çalışmaları ve söz varlığı unsurları dilin sistemli ve doğru öğretimi açısından büyük öneme sahiptir. Bu çalışmalar doğrultusunda hazırlanan materyaller ile de yabancılarla Türkçe öğretimi alanının gelişmesi, alan eğitiminin D-AOBM kazanımlarına uygun şartlarda ilerletilmesi amaçlanmaktadır. Alandaki seviyeler incelendiğinde en önemli seviyenin temel seviyedeki kelime öğretimi olduğunun önemini vurgulayan Sarıgül (2021) söz varlığına yönelik sınıflandırmalar -alfabetik sıralama, tematik sıralama, kelime türlerine göre sıralama- yapmıştır. Göz (2020) de seviyelere göre kelime sıklığı içeriğine sahip bir milyon kadar kelimeyi ele alan “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” adlı eseri ile alandaki ilk sıklık sözlüğünü oluşturmuştur. Çalışmaların geneline bakıldığında ders kitaplarında ve diğer ek kaynaklarda seviyelere göre hangi kelimelerin öğretileceğine yönelik net bilgiler hâlâ ne yazık ki bulunmamaktadır. Bu sebeple bugüne dek hazırlanan yabancılarla Türkçe öğretimi materyallerinde tam anlamıyla belli bir plana göre hazırlanmış kaynak çok azdır. Yapılan çalışmalarla, hazırlanan dil öğretim materyallerine yeni güncellemeler eklense de eksikliklerin ve yanlışlıkların tam anlamıyla giderilmediği görülmektedir.

Yabancılarla Türkçe öğretimine yönelik hazırlanmış ders ve hikâye kitaplarında temel seviyeye göre kullanılan söz varlığının belli bir çerçeve ve kurallar bütünü içinde kullanılmış olması gerekmektedir. Sıklık çalışmaları göz önünde bulundurularak kelime seçimi yapılması, söz varlığı unsurlarının uygun seviyede doğru şekilde öğretilmesini de sağlayacaktır.

Yabancılarla Türkçe Öğretimi ve Yapılan Söz Varlığı/Sıklık Çalışmalarına Kısa Bir Bakış

İnsanın varoluşuyla birlikte yabancı dil öğretimi bir ihtiyaç olmuştur. Farklı coğrafyalara göç eden veya farklı coğrafyalarda çeşitli sebeplerle iletişim kuran topluluklar, iletişimde buldukları toplumların dilini anlamak için onların dillerini öğrenmişlerdir. Bu da yabancı dil öğretimi alanını oluşturmuştur. Türklerin güçlü bir millet, ordu ve siyasi yapısı olması sebebiyle birçok toplumla ilişki kurulmuş ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yüzyıllar önce başlanmıştır. Bu sebeple de büyük âlimler, Türkçenin yabancılarla nasıl öğretilebileceğine yönelik birçok çalışma yapmışlardır. Dîvânü Lügâti't-Türk bilinen en eski yabancılarla Türkçe öğretimi amacıyla yazılmış kaynaktır. Ali Şir Nevai'nin Muhakemetü'l Lugateyn adlı eseri yine bu alanda yazılmış en eski ve en önemli öğretim kaynaklarından birisidir. 1498 yılında yazılan eser, Türkçe ile Farsçayı karşılaştırarak Türkçe kelime dağarcığının zenginliğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Ayrıca bu eserde Farsça kelimelerin Türkçe karşılıkları verilerek Türkçenin Farsça karşısında üstünlüğü gösterilmek istenmiştir (Bayraktar, 2003: 65).

Günümüze kadar yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesiyle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Ancak dilin en önemli kazanımlarının başında gelen kelime öğretimine yönelik çok fazla çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Özellikle söz varlığı çalışmaları ise oldukça kısıtlıdır. Anadilde Türkçe öğretimine yönelik çok sayıda akademik çalışma bulunurken, yabancılarla Türkçe öğretimine yönelik sıklık ve söz varlığı çalışması yeterli değildir. Ancak son yıllarda özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların arttığını söylemek mümkündür. Bu çalışmalardan söz varlığı üzerine olanların bazıları kısaca özetlenmiştir.

Tunçel (2011) “Yabancılarla Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığı ve yaygınlığını belirleme çalışması” adlı -yabancı öğrencilerin günlük dilde kullandığı Türkçe kelimeleri gruplandırdığı- yüksek lisans çalışmasında, öğrencilerin kantin, kütüphane gibi yerlerdeki konuşmalarını -öğrencileri doğal ortamında incelemek için- yerleştirdiği ses kayıt cihazlarıyla kayda alarak kullandıkları cümleleri, kalıp

ifadeleri, kelimeleri yazıya geçirmiştir. Böylece günlük yaşantılarında yabancı öğrencilerin en sık buldukları alanlardaki kelime ihtiyaçlarına yönelik bir çalışma ortaya koymuştur.

Arslan (2014) “Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında söz varlığı unsurlarının incelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında ise ders kitaplarının kelime sıklığını incelemiştir. Tüm seviyelere yönelik yapılan bu çalışmada okuma metinleri incelenmiş ve ders kitaplarındaki kelime dağılımlarının eşit olmadığı belirlenmiştir. Söz varlığı açısından en zengin içeriğin ise Yeni Hitit Yabancılara Türkçe Öğretimi setinde olduğu saptanmıştır.

Aydın (2015) “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelere göre kelime hazinesi çalışması” adlı yüksek lisans tezinde yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılmakta olan A1-A2, B1-B2, C1 ders kitapları ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı üzerine bir çalışma yapmış ve D-AOBM’deki kazanımlar doğrultusunda seviyelere göre hangi kelimelerin hangi sıklıkta kullanıldığını belirlemiştir.

Göçen (2016) “Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı” adlı doktora çalışmasında Gazi, İstanbul ve Yeni Hitit ders kitaplarındaki okuma metinlerinin söz varlığını, kelime sıklığını incelemiştir. Çalışmanın ikinci boyutunda ise tüm seviyelerden 25 öğrenci belirleyerek öğrencilerin yazma çalışmalarına dayalı sıklık çalışması yapmıştır.

Serin (2017) “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitapları ile bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığının karşılaştırılması” adlı doktora çalışmasında Yedi İklim yabancılara Türkçe öğretim setindeki A1-A2 ve B1 kitaplarını incelemiştir. Çalışmasına hem ders hem çalışma kitaplarını dahil eden Serin, önce bu kitapların okutulduğu öğrencilerden bir örneklem grubu oluşturmuştur. Daha sonra kitaplardaki temalardan bağımsız kalmamak kaydıyla bu gruba yazma çalışmaları yaptırmıştır. Yapılan çalışmalarda kullanılan kelimeler ile kitaplarda kullanılan kelimeleri karşılaştıran Serin, kitaplar ile yazma çalışmalarına uyum gösteren kelime/kelime gruplarını belirlemiştir.

Mustafaoğlu (2018) “Yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe öğretimi A1 ve A2 seviyesindeki ders kitaplarının söz varlığı bakımından karşılaştırılması” adlı yüksek lisans çalışmasında Türkçe ile İngilizcenin A1-A2 seviyelerindeki söz varlığını karşılaştırmıştır. İngilizce kaynak olarak New Headway dil öğretim setini, Türkçe kaynak olarak da İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setini kullanmıştır. Kitaplardaki ortak temaları ele almış ve her iki grupta da en sık kullanılan kelimeleri belirlemiştir.

Seyhan (2018) “Yabancılara Türkçe öğretimi için Avrupa ortak öneriler çerçevesindeki bağlamlardan hareketle Türkçenin temel söz varlığının belirlenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında farklı farklı şehirlerden 11169 ses kaydı toplamıştır. Bu kayıtlardan yola çıkarak, Aşık (2007)’in “Yabancılar için temel Türkçe kelime varlığının oluşturulması” adlı yüksek lisans tezindeki sıklık çalışmasıyla mevcut ses verilerindeki kelimeleri karşılaştırmış, A1 düzeyinde 100 kelimeyi ele alarak 54 kelimenin ortak olduğunu belirlemiştir.

Şenyiğit (2020) “Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü dilin kelime sıklığı ve A1-A2 seviye sözlüğü” adlı doktora çalışmasında farklı illerdeki farklı lokasyonları kullanarak günlük dilde en sık kullanılan ilk 1000 kelimeyi belirlemeyi hedeflemiş daha sonra bu çalışmanın sonucuyla alanda yapılmış sıklık çalışmalarının sonuçlarını kıyaslamış, ortak kelimeleri bulmayı hedeflemiştir.

Yahşi (2020) “Yabancılara Türkçe öğretiminde temel düzey söz varlığını belirleme: Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitapları ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü anlatım uygulamalarına dayalı söz varlığı” adlı doktora çalışmasında A1-A2 seviyesinde Sakarya TÖMER’de

Türkçe öğrenen bir öğrenci grubu belirleyerek 14 gün süre içinde bu öğrencilerin yapmış olduğu yazılı ve sözlü çalışmalardan derlem hazırlamıştır. Kelime derlemi sözlük bilimi uzmanları tarafından yapılmıştır. Derlemdeki kelimelerden sıklık çalışması oluşturulmuş ve bu kelimeler ile yabancılara Türkçe öğretimi setindeki söz varlığı karşılaştırılmıştır.

Dökmeci (2022) “Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığını belirleme çalışması ve günlük hayatta kullanılan diyalogların derlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin günlük hayatta çeşitli lokasyonlarda -restoran, fırın, büfe, market, telefoncu- kullanacakları isimleri, fiilleri, soru cümlelerini ve çeşitli diyalogları belirlemek amacıyla Zonguldak'ta farklı gün ve saatlerde ses kayıtları alarak bu kayıtlardan bir kelime havuzu oluşturmuş ve sonuçlar hakkında değerlendirmeler yapmıştır.

Yukarıda ele alınan ve kısaca özetlenen on akademik çalışmanın altısının yabancılara Türkçe öğretimi için yazılmış ders ve çalışma kitapları üzerine, kalan dört çalışmanın da daha çok dış mekânlarda dil öğrenenlerin konuşmaları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmalardaki genel amacın ise hedef kitlenin öğrenmesi gereken kelimeleri tespit etmek ve bu kelimelerin sıklıklarını belirlemek olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmalar incelendiğinde Mustafaoğlu (2018), Şenyiğit (2020) ve Yahşi (2020)'nin çalışmalarına A1 ve A2 seviyelerini dahil ettiği; Seyhan (2018)'in yalnızca A1 seviyesi üzerine çalıştığı görülmektedir. Diğer çalışmalarda ise Serin (2016)'in A1-A2 ve B1; Aydın (2015)'in A1-A2, B1-B2 ve C1 seviyelerini ele aldığı görülmüştür. Diğer çalışmalarda ise bir sınırlama yapılmamıştır.

Son yıllarda yapılan bu ve benzeri çalışmaların yabancılara Türkçe öğretimi alanına ışık tutacağı ve hazırlanacak olan yeni materyallere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni A1-A2 Söz Varlığı ve Okuma Kazanımları Hakkında

D-AOBM, yabancı dil öğretme noktasında seviyelere uygun kazanımlarıyla dil öğretimine rehberlik eden ve birçok ülkede dil öğretim rehberi olarak kabul edilen alanın önemli yazınlarından biridir. D-AOBM'nin içinde A1 başlangıç seviyesinden C2'ye kadar tüm seviyelerin kazanımları bulunmaktadır. Bu kazanımlar doğrultusunda seviyelere göre dil eğitimi verilmekte ve dil öğretimi materyalleri hazırlanmaktadır. Yabancılar için Türkçe öğretimi alanında da kullanılan rehber yine aynı metindir ve bu metin ile Türkçe öğretimi belli bir standarda oturtulmuştur. Ders kitapları, çalışma kitapları, hikâye kitapları hazırlanırken D-AOBM kazanımlarına bağlı kalınması dil öğretim başarısının da artmasına yardımcı olmaktadır. Son yıllarda alan için hazırlanmış materyaller incelendiğinde bu materyallerin büyük çoğunluğunun genel çerçevede D-AOBM kazanımlarına uygun standartları taşıdığı görülmektedir. 2020 yılında güncellenen D-AOBM'nin hazırlanma amaçları şu şekildedir:

- ▶ Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında iş birliğini teşvik etmek ve kolaylaştırmak,
- ▶ Dil niteliklerinin karşılıklı olarak tanınması için sağlam bir temel oluşturmak,
- ▶ Öğrenenlerin, öğretmenlerin, ders tasarlayanların, sınav kurumlarının ve eğitim yöneticilerinin konumlanmalarına ve çalışmalarını koordine etmelerine yardımcı olmaktır (D-AOBM, 2020: 22).

İş birliğini daha da ilerletmek ve kolaylaştırmak için D-AOBM ayrıca örnek tanımlayıcılar tarafından tanımlanan A1'den C2'ye Ortak Başvuru Seviyeleri sağlamaktadır. D-AOBM 'de okuma, dinleme, konuşma, yazma ve söz varlığı kazanımları olarak toplamda beş kazanım yer almaktadır:

Tablo 1 D-AOBM A1-A2 temel seviye söz varlığı kazanımları

A1	<ul style="list-style-type: none"> • Belirli somut durumlarla ilgili temel kelime/işaret ve öbek birikimine sahiptir.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Aşına olduğu durumları ve konuları içeren rutin günlük işlemleri yürütmek için yeterli kelimeye sahiptir. • Temel iletişim ihtiyaçlarının ifadesi için yeterli kelime birikimine sahiptir. • Basit hayatta kalma ihtiyaçlarıyla başa çıkmak için yeterli kelimeye sahiptir.

Bu çalışmayla, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan Anadolu Hikâyeleri dizisindeki hikâye kitaplarının söz varlığının sözcük sıklığı tespit edilip yeni materyaller hazırlayacaklara söz varlığı hususunda yardımcı olmak amaçlanmıştır. Bu çerçevede Anadolu Hikâyeleri dizisinde sözcük sıklığı çalışması yapılmıştır.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, yapılacak çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemidir, doküman analizi sürecinde araştırmacının mevcut kaynakları bulması, kaynakları dikkatli bir şekilde okuması, bilgileri not alması ve bu bilgilerle ilgili bazı değerlendirmeler yapması gerekir (Çepni, 2018: 118).

Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan materyaller üzerine yapılmış, farklı materyallerin incelendiği birçok sıklık çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalar hazırlanmakta olan veya hazırlanacak olan yeni dil materyallerine akademik anlamda katkı sağlamakta, ışık tutmaktadır. Tablo 2’de de Anadolu Hikâyeleri Dizinine ait sıklık çalışması yer almaktadır. Bu çalışmada kelimelerin türleri çalışma dışı bırakılmış, yalnızca kullanım sıklığı belirlenmiştir.

Tablo 2 Anadolu Hikâyeleri dizisi sıklık dizini

Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık	Sıra	Sözcük	Sıklık
1	ve	145	330	böyle	3	659	bitir-	1
2	de-	94	331	buçuk	3	660	bitki	1
3	bir	90	332	değerli	3	661	bizim	1
4	o	78	333	dol-	3	662	boş kal-	1
5	ben	76	334	dolu	3	663	boş ver-	1
6	çay	67	335	dua et-	3	664	boşalt-	1
7	sonra	66	336	düz	3	665	bölüm	1
8	bu	65	337	efsane	3	666	börek	1
9	var	64	338	eskiden	3	667	bu kadar	1
10	de	60	339	eşya	3	668	bulun-	1
11	mı	57	340	farklı	3	669	bulut	1
12	çok	54	341	fiyat	3	670	bundan dolayı	1
13	lale	54	342	gerek-	3	671	bunlar	1
14	dede	53	343	görevli	3	672	burası	1
15	at	50	344	hakkında	3	673	canı sıkıl-	1
16	da	50	345	hava	3	674	cep	1

17	git-	47	346	haydi	3	675	cevapla-	1
18	gel-	43	347	hazırla-	3	676	çabuk	1
19	ama	36	348	hep birlikte	3	677	çabuk ol	1
20	onlar	34	349	hepimiz	3	678	çabuk ol-	1
21	anne	33	350	herhalde	3	679	çal-	1
22	bak-	31	351	hisset-	3	680	çalışma yap-	1
23	gün	31	352	ikram et-	3	681	çamur	1
24	güzel	31	353	ilgili	3	682	çardak	1
25	insan	31	354	indir-	3	683	çarmıh	1
26	baba	30	355	iyi	3	684	çay koy-	1
27	biz	27	356	iyi bayramlar	3	685	çekin-	1
28	ol-	26	357	kafa	3	686	çelik	1
29	önce	26	358	kaldır-	3	687	çocuk oyunu	1
30	bana	23	359	kap	3	688	çocuklar	1
31	daha	22	360	kardeş	3	689	dağıl-	1
32	evet	22	361	kes-	3	690	dal	1
33	iste-	22	362	kız-	3	691	damla	1
34	abla	21	363	kim bilir	3	692	damla-	1
35	bugün	21	364	koltuk	3	693	davet et-	1
36	sen	21	365	komşu	3	694	daya-	1
37	şeker	21	366	kuş	3	695	dayanıklı	1
38	amca	20	367	mahalle	3	696	defter	1
39	bil-	20	368	merhaba	3	697	değiş-	1
40	diye	20	369	mezar	3	698	delik	1
41	el	20	370	mola	3	699	demek iste-	1
42	sor-	20	371	motif	3	700	derin	1
43	yap-	20	372	oğul	3	701	ders çalış-	1
44	al-	19	373	orada-	3	702	devlet adamı	1
45	gör-	19	374	otuz	3	703	dik	1
46	yıl	19	375	önceki	3	704	dikkatle	1
47	bahçe	17	376	önemli	3	705	diyar	1
48	yer	17	377	öyle	3	706	diz	1
49	ayakkabı	16	378	özür dile-	3	707	doğa	1
50	dön-	16	379	parmak	3	708	doğu	1
51	en	16	380	rehber	3	709	doksan	1
52	ev	16	381	renk	3	710	dokun-	1
53	şöyle	16	382	resim	3	711	dönem	1
54	topla-	16	383	rüya	3	712	duvar	1
55	yine	16	384	sahip	3	713	dükkan	1
56	beyaz	15	385	san-	3	714	eğlence	1
57	biraz	15	386	sat-	3	715	eğlenceli	1
58	saat	15	387	say-	3	716	ek-	1
59	ver-	15	388	seç-	3	717	elöp-	1
60	yan	15	389	sence	3	718	elçi	1
61	bayram	14	390	senin	3	719	elini tut-	1

62	bey	14	391	seyret-	3	720	emanet et-	1
63	iş	14	392	sır	3	721	en son	1
64	sadece	14	393	sula-	3	722	engel	1
65	zaman	14	394	sür-	3	723	erken	1
66	bu yüzden	13	395	sürekli	3	724	eser	1
67	her	13	396	taraf	3	725	et	1
68	iç-	13	397	tarif et-	3	726	etek	1
69	tam	13	398	tut-	3	727	etki	1
70	baş	12	399	türk	3	728	evcil	1
71	bekle-	12	400	utan-	3	729	fabrika	1
72	çocuk	12	401	var-	3	730	fark et-	1
73	değil	12	402	yağ-	3	731	farksız	1
74	gibi	12	403	yakın	3	732	faydalı	1
75	giy-	12	404	yaklaşık	3	733	fetih	1
76	götür-	12	405	yarım	3	734	fırıl-	1
77	hep	12	406	yarın	3	735	fırsatı ol-	1
78	kalk-	12	407	yaşa-	3	736	fırtına	1
79	lira	12	408	yaz	3	737	fincan	1
80	mor	12	409	ye-	3	738	fiziki	1
81	ne	12	410	yemek	3	739	fotoğraf çek-	1
82	ora	12	411	yeni	3	740	Gana	1
83	otur-	12	412	yoksa	3	741	gazetecilik	1
84	peki	12	413	yürü-	3	742	geçen	1
85	ters	12	414	mayıs	2	743	geriye dön-	1
86	teyze	12	415	abdest al-	2	744	görün-	1
87	yılkı	12	416	acele	2	745	görüş-	1
88	yok	12	417	acı	2	746	görüşmek üzere	1
89	anlat-	11	418	adam	2	747	güneşli	1
90	çünkü	11	419	akıllı	2	748	güven-	1
91	gir-	11	420	akraba	2	749	haberleş-	1
92	kahvaltı	11	421	alış-	2	750	hafta sonu	1
93	kapı	11	422	anneanne	2	751	halat	1
94	kendi	11	423	araba	2	752	harika	1
95	koru	11	424	arazi	2	753	hayat	1
96	mağaza	11	425	artık	2	754	hediyelik	1
97	masa	11	426	asla	2	755	henüz	1
98	tane	11	427	aynı anda	2	756	her gün	1
99	Turan	11	428	bahar	2	757	her şey	1
100	yeniden	11	429	bazen	2	758	hesap	1
101	başla-	10	430	beden	2	759	hız	1
102	bütün	10	431	belli et-	2	760	hızlan-	1
103	çarşı	10	432	bırak-	2	761	hiç kimse	1
104	duy-	10	433	bilgi	2	762	his	1
105	düşün-	10	434	bir arada	2	763	hoş bul-	1
106	elbise	10	435	bir sürü	2	764	hoşça kal-	1

107	evlat	10	436	bir şey söyle-	2	765	hoşgörü	1
108	gülümse-	10	437	birinci	2	766	huzur içinde yaşa-	1
109	herkes	10	438	bit-	2	767	icat et-	1
110	için	10	439	boş	2	768	içinde	1
111	iki	10	440	boyunca	2	769	içinden de-	1
112	ile	10	441	böylece	2	770	içti	1
113	konuş-	10	442	buluş-	2	771	ihtiyaç	1
114	koy-	10	443	burun	2	772	iki yüz	1
115	neden	10	444	cam	2	773	ikinci	1
116	para	10	445	cevap ver-	2	774	ilan et-	1
117	satıcı	10	446	cins	2	775	ilk defa	1
118	ses	10	447	cümle	2	776	ilkbahar	1
119	tabii	10	448	çanta	2	777	inan-	1
120	birbiri	9	449	çay bahçesi	2	778	inanç	1
121	birçok	9	450	çekil-	2	779	inci	1
122	bu sırada	9	451	çeşit	2	780	indirim	1
123	bul-	9	452	çeşitli	2	781	ingiliz	1
124	bura	9	453	çeşme	2	782	ipek	1
125	çık-	9	454	çılına dön-	2	783	ipekçi	1
126	çiçek	9	455	çıplak	2	784	iri	1
127	dakika	9	456	çiçek aç-	2	785	isim	1
128	dur-	9	457	çift	2	786	işaret et-	1
129	dün	9	458	dans et-	2	787	işlen-	1
130	dünya	9	459	dayan-	2	788	iyice	1
131	göz	9	460	defa	2	789	izle-	1
132	hafta	9	461	demle-	2	790	jüri	1
133	harçlık	9	462	dene-	2	791	kabul	1
134	hayır	9	463	dergi	2	792	kabul et-	1
135	ilk	9	464	devam et-	2	793	kaç-	1
136	kadın	9	465	doğ-	2	794	kader	1
137	kırmızı	9	466	doğal	2	795	kahkaha at-	1
138	koş-	9	467	dolaş-	2	796	kahvaltı et-	1
139	söyle-	9	468	doldur-	2	797	kahve fincanı	1
140	şimdi	9	469	dört	2	798	kalem	1
141	yani	9	470	dua	2	799	kalk	1
142	ad	8	471	durak	2	800	kalp	1
143	arkadaş	8	472	durum	2	801	kamyon	1
144	bazı	8	473	duygu	2	802	kapan-	1
145	bin-	8	474	eğ-	2	803	kara	1
146	birkaç	8	475	eksik	2	804	karar ver-	1
147	birlikte	8	476	el sık-	2	805	karşıla-	1
148	doğru	8	477	engelli	2	806	kasa	1
149	hanım	8	478	eyvah	2	807	kat	1
150	hiç	8	479	fotoğraf çekil-	2	808	katıl-	1

151	iç	8	480	galiba	2	809	kay-	1
152	kadar	8	481	gazi	2	810	kaybet-	1
153	köprü	8	482	geç kal-	2	811	kendine	1
154	nasıl	8	483	gez-	2	812	kendine gel-	1
155	otobüs	8	484	gezegen	2	813	kere	1
156	turist	8	485	giriş	2	814	kez	1
157	uzun	8	486	gökyüzü	2	815	kırgın	1
158	üzeri	8	487	gömlek	2	816	kırıl-	1
159	üzüm	8	488	göre	2	817	kırsal	1
160	yaprak	8	489	göster-	2	818	kısa	1
161	zor	8	490	göz kırp-	2	819	kıyafet	1
162	aile	7	491	güç	2	820	kızar-	1
163	aynı	7	492	güçlü	2	821	kitap	1
164	başka	7	493	gül	2	822	koca	1
165	benim	7	494	günaydın	2	823	kok-	1
166	birden	7	495	hareket et-	2	824	kolay	1
167	biri	7	496	hayal	2	825	kolay gel-	1
168	büyük	7	497	hediye	2	826	kolonya	1
169	çalış-	7	498	hem	2	827	komik	1
170	fakat	7	499	her biri	2	828	koridor	1
171	gece	7	500	heyecanlan-	2	829	korumaya al-	1
172	getir-	7	501	hikaye	2	830	köşk	1
173	kız	7	502	hoş gel-	2	831	köy	1
174	küçük	7	503	ilaç	2	832	kulağına fısılda-	1
175	on	7	504	ilerle-	2	833	kuru-	1
176	orada	7	505	imam	2	834	kurut-	1
177	sev-	7	506	incele-	2	835	kusura bak-	1
178	sonunda	7	507	iyi geceler	2	836	kuzu	1
179	şaşır-	7	508	izin ver-	2	837	lav	1
180	şey	7	509	kal-	2	838	lazım	1
181	tiyatro	7	510	kapat-	2	839	levha	1
182	unut-	7	511	karanlık	2	840	lezzetli	1
183	uyu-	7	512	karşılık	2	841	lise	1
184	yatak	7	513	kazan-	2	842	lokum	1
185	aç-	6	514	kebab	2	843	mama	1
186	altın	6	515	kedi	2	844	memnun	1
187	an	6	516	kenar	2	845	mesafe	1
188	anla-	6	517	kış	2	846	meslek	1
189	ayrıl-	6	518	kız kardeş	2	847	miras	1
190	az	6	519	ki	2	848	mola ver-	1
191	bayramlaş-	6	520	kilim	2	849	mont	1
192	bayramlık	6	521	kimse	2	850	mu	1
193	bir şey	6	522	kocaman	2	851	mutluluk	1
194	camii	6	523	koku	2	852	mü	1
195	çiftlik	6	524	kopar-	2	853	ne kadar	1

196	dağ	6	525	kutu	2	854	ne zaman	1
197	dinle-	6	526	lütfen	2	855	nedir	1
198	festival	6	527	mavi	2	856	nefes al-	1
199	geç-	6	528	merak et-	2	857	neredeyse	1
200	hatırla-	6	529	mikrop	2	858	nine	1
201	heyecan	6	530	milyon	2	859	o halde	1
202	kaç	6	531	misafir	2	860	o kadar	1
203	konu	6	532	mutfak	2	861	o yüzden	1
204	mezarlık	6	533	namaz	2	862	ok	1
205	mutlu	6	534	nereden	2	863	okşa-	1
206	öde-	6	535	normal	2	864	oku-	1
207	ön	6	536	o an	2	865	olay	1
208	sahne	6	537	okul	2	866	olgunlaş-	1
209	sayı	6	538	olur	2	867	olmaz	1
210	son	6	539	orta	2	868	on iki	1
211	soru	6	540	oruç	2	869	onlara göre	1
212	tekrar	6	541	öğrenci	2	870	onlarca	1
213	teşekkür et-	6	542	öl-	2	871	onları	1
214	yağmur	6	543	ömür	2	872	onu	1
215	yetiş-	6	544	özgürlük	2	873	ot	1
216	yorgun	6	545	padişah	2	874	oyna-	1
217	ziyaret et-	6	546	paket	2	875	oysa	1
218	akşam	5	547	pembe	2	876	öğret-	1
219	aslında	5	548	pencere	2	877	öldür-	1
220	bardak	5	549	peri	2	878	ölüm	1
221	belki	5	550	restoran	2	879	önceden	1
222	çıkar-	5	551	ruh	2	880	önemli değil	1
223	çuval	5	552	saat kulesi	2	881	ört-	1
224	dışarı	5	553	sabır	2	882	özel	1
225	diğer	5	554	sabret-	2	883	özgür	1
226	eldiven	5	555	saç	2	884	özle-	1
227	gül-	5	556	sakla-	2	885	pahalı	1
228	hemen	5	557	sanat	2	886	park	1
229	hepsi	5	558	sanki	2	887	patla-	1
230	imparator	5	559	saray	2	888	pazarlık et-	1
231	ise	5	560	serinle-	2	889	poşet	1
232	işçi	5	561	sevin-	2	890	rağmen	1
233	işte	5	562	sıra	2	891	rahatsız et-	1
234	kalabalık	5	563	siyah	2	892	Ramazan	1
235	makas	5	564	soğuk	2	893	ressam	1
236	mevsim	5	565	sohbet	2	894	sadrazam	1
237	oda	5	566	sohbet et-	2	895	sağ	1
238	onun	5	567	sokak	2	896	sakın	1
239	otogar	5	568	söz ver-	2	897	salkım	1
240	öğren-	5	569	sus-	2	898	salla-	1
241	özellik	5	570	süsle-	2	899	sarı	1

242	parla-	5	571	şal	2	900	sarı-	1
243	renkli	5	572	şarkı	2	901	sarraflık	1
244	sabah	5	573	şeftali	2	902	sebepe	1
245	soğan	5	574	şiddetli	2	903	sefer	1
246	şekil	5	575	şiş-	2	904	sekiz	1
247	şişman	5	576	şu	2	905	sene	1
248	tamam	5	577	şura	2	906	seslen-	1
249	tanı-	5	578	tarım	2	907	sevinç	1
250	tarih	5	579	tek	2	908	siğ-	1
251	tür	5	580	tek başına	2	909	sıkıca	1
252	uyan-	5	581	tekrar et-	2	910	sınıf	1
253	uzat-	5	582	televizyon	2	911	sırasında	1
254	üç	5	583	toprak	2	912	sıraya gir-	1
255	ülke	5	584	trafik	2	913	sırt	1
256	üst	5	585	türbe	2	914	sonuçta	1
257	üzgün	5	586	uyandır-	2	915	soru sor-	1
258	yaz-	5	587	üz-	2	916	söz	1
259	yeşil	5	588	vedalaş-	2	917	surat	1
260	açık	4	589	vs.	2	918	sütlü	1
261	akıl	4	590	yabancı	2	919	şair	1
262	anlaş-	4	591	yaklaş-	2	920	şart	1
263	arka	4	592	yastık	2	921	şaşkın	1
264	ay	4	593	yaş	2	922	şehir	1
265	azal-	4	594	yedi	2	923	şehir merkezi	1
266	bayram namazı	4	595	yerli	2	924	şehit ol-	1
267	beri	4	596	yıka-	2	925	şekil ver-	1
268	bir ara	4	597	yıkan-	2	926	şık	1
269	bir daha	4	598	yorgunluk	2	927	şiiir	1
270	bir süre	4	599	zayıf	2	928	şu an	1
271	burada	4	600	eylül	1	929	tak-	1
272	büyü-	4	601	aralık	1	930	takı	1
273	çoğu	4	602	ara	1	931	takip et-	1
274	devir	4	603	abi	1	932	tamam ol-	1
275	eğil-	4	604	acı-	1	933	taniş-	1
276	eski	4	605	acı-	1	934	tart-	1
277	fazla	4	606	açık ol-	1	935	taş	1
278	gelin	4	607	açlık	1	936	tatıl	1
279	güneş	4	608	adım at-	1	937	telefon	1
280	haklı	4	609	affet-	1	938	terzilik	1
281	hangi	4	610	afiyet olsun	1	939	toplan-	1
282	hızlı	4	611	ağaç	1	940	torba	1
283	hiçbir	4	612	ağız	1	941	torun	1
284	içeri	4	613	ağrı-	1	942	turuncu	1
285	in-	4	614	aklına gel-	1	943	tüccar	1
286	kar	4	615	akşam yemeği	1	944	tüken-	1

287	karşı	4	616	akşamüzeri	1	945	uçak	1
288	kaybol-	4	617	alay et-	1	946	ulaş-	1
289	kim	4	618	alo	1	947	uy-	1
290	kork-	4	619	altına	1	948	uygun	1
291	kullan-	4	620	Ankara	1	949	uyku	1
292	kur-	4	621	anlam	1	950	uykusuz	1
293	kültür	4	622	apartman	1	951	uzaklaş-	1
294	memleket	4	623	arap	1	952	üniversite	1
295	niye	4	624	arkadaşlık et-	1	953	üstelik	1
296	o sırada	4	625	arzu	1	954	üzücü	1
297	oyun	4	626	asır	1	955	vali	1
298	öp-	4	627	aşağı-	1	956	vatan	1
299	rüzgâr	4	628	aşın-	1	957	vazo	1
300	salon	4	629	aşk	1	958	veda	1
301	sana	4	630	avlu	1	959	volkan	1
302	sınav	4	631	avuç	1	960	ya	1
303	sonraki	4	632	ayakkabıcı	1	961	yakala-	1
304	su	4	633	az kal-	1	962	yanak	1
305	süre	4	634	baca	1	963	yanına	1
306	taşı-	4	635	bacak	1	964	yanında	1
307	tezgah	4	636	bağ	1	965	yaprak sarması	1
308	tomurcuk	4	637	bağla-	1	966	yara	1
309	uzak	4	638	bakış	1	967	yardım et-	1
310	üzül-	4	639	bakkal	1	968	yarım kal-	1
311	vakit	4	640	baklava	1	969	yarış-	1
312	yağmurluk	4	641	bayrak	1	970	yarışma	1
313	yavaş	4	642	becerikli	1	971	yas tut-	1
314	yol	4	643	bel	1	972	yaşam	1
315	yüz	4	644	benze-	1	973	yavaşla-	1
316	cumartesi	3	645	benzet-	1	974	yayıll-	1
317	acaba	3	646	beraberlik	1	975	yemeklik	1
318	ağla-	3	647	besle-	1	976	yet-	1
319	akla gel-	3	648	bile	1	977	yirmi	1
320	alan	3	649	bilgili	1	978	yorul-	1
321	altı	3	650	bina	1	979	yükle-	1
322	art-	3	651	binlerce	1	980	yüksek	1
323	aşağı	3	652	bir an önce	1	981	yüzlerce	1
324	ayna	3	653	bir anda	1	982	yüzyıl	1
325	balon	3	654	biraz sonra	1	983	zahmet	1
326	banyo	3	655	birazdan	1	984	zamanında	1
327	beğen-	3	656	birbiriyle	1	985	zeki	1
328	bence	3	657	birleştir-	1	986	ziyaretçi	1
329	borç	3	658	birlik	1			

Tablo 2 incelendiğinde toplamda 986 farklı sözcüğün kullanıldığı görülmektedir. Sırasıyla en sık kullanılan on sözcük şu şekildedir: ve, de-, bir, o, ben, çay, sonra, bu, var, de. Sözcük türleri ele alınmaksızın yalnızca tekrarlanan sözcükler incelenmiştir. Örneğin bağlaç, zamir veya edat olarak belirlemeler yapılmamıştır.

Dil öğretimi için hazırlanacak materyallerde sıklık dizinleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de sıklık üzerine birçok çalışma bulunmaktadır [(Açık, 2013), (Aydın, 2015), (Göçen, 2016), (Serin, 2017), (Göçen, Okur, 2017), (Seyhan, 2018), (Şenyiğit, 2020), (Yahşi, 2020) vb.]. Ancak günümüze kadar yapılmış en geniş kapsamlı akademik yayın“a FREQUENCY dictionary of Turkish” adlı kitapta bulunan 5000 kelimelik sıklık dizinidir. Eserde, konuşma dilinde ve yazı dilinde en sık kullanılan 5000 kelimenin İngilizce karşılıkları, bağlam içindeki anlamları ve bu anlamlarla ilgili örnek cümleler bulunmaktadır.

Tablo 3’te; a FREQUENCY dictionary of Turkish sıklık dizini, ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2) Çalışma Kitapları sıklık dizini ve Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı sıklık dizinine ait en sık kullanılan ilk on sözcük listelenmiştir.

Tablo 3 “Anadolu Hikâyeleri dizisi” sıklık diziniyle “a FREQUENCY dictionary of Turkish, ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2) Çalışma Kitabı, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı” sıklık dizini karşılaştırması

Sıra	“Anadolu Hikâyeleri” Sıklık Dizini	“a FREQUENCY dictionary of Turkish” Sıklık Dizini	“ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2)” Çalışma Kitapları” Sıklık Dizini	“Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı” Sıklık Dizini
1.	ve	bir	ve	ben
2.	de-	ol-	ben	var
3.	bir	ve	git-	bir
4.	o	bu	Türkçe	ve
5.	ben	da	çok	ne
6.	çay	et-	yap-	çok
7.	sonra	o	bir	mi-mi-mu-mü
8.	bu	yap-	için	bu
9.	var	al-	oku-	on
10.	da/de	da/de	mi	da/de

Tablo 3’te Anadolu Hikayeleri Dizisinin sıklık çalışması; a FREQUENCY dictionary of Turkish sıklık çalışması, ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2)” Çalışma Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurlarının sıklık çalışması, Anadolu Hikâyeleri dizisi ile “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti’yle bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığı sıklık çalışması ile karşılaştırılmıştır. Tablo 2 ve Tablo 3 “Sonuç ve Tartışma” bölümünde yorumlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Anadolu Hikâyeleri dizisi (A1-A2) seti örneklem olarak seçilmiştir. Sette beş hikâye kitabı bulunmaktadır:

1. Yılık
2. Kırmızı Ayakkabılar
3. Laleye Sor
4. Bayramlık.
5. Bir Bardak Çay

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Hikâye kitapları Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER kütüphanesinden temin edilmiştir. Kitaplardaki kelimelere kitap numarası, sayfa numarası ve satır numarası verilerek kelime dizini oluşturulmuştur. Dizin çalışmaları Microsoft Excel programı ile yapılmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Tablo 2'ye göre Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Anadolu Hikâyeleri dizisinde 986 farklı kelime kullanılmıştır. Tablo 2'ye bakıldığında “ve” bağlacının beş kitabın tümünde 145 kez kullanıldığı görülmektedir. Günlük dilde, olayların anlatımında bu bağlaç sıklıkla tercih edildiğinden A1-A2 düzeyi için hazırlanmış hikâye kitaplarında en sık kullanılan kelime olması, düzeyin söz varlığı kazanımlarını karşılamaktadır. İkinci sırada ise “de-” fiilinin 94 kez kullanıldığı görülmektedir. A1-A2 seviyesi yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında doğrudan anlatım daha kolay olduğu ve farklı dil bilgisi yapılarına ihtiyaç olmadan kullanıldığı için “de-” fiilinin sıklıkla kullanılması yine söz varlığı kazanımlarına uygun olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada 90 kez kullanılan kelime “bir” olup, günlük dilde sıklıkla tercih ettiğimiz bir kelimedir. Dördüncü sırada ise “o” kelimesi yer almaktadır ve kelime toplamda 78 kez kullanılmıştır. A1 seviyesinde alfabe öğretimi sonrasında ilk öğretilen kelimeler zamirler ve sıfatlardır ve bu doğrultuda “o” kelimesinin sıralamada ilk on kelime arasında yer alması A1-A2 söz varlığı kazanımlarına uygundur. Aynı şekilde “ben” kelimesi de beşinci sırada yer almış ve 76 kez kullanılmıştır. Dil öğrenen bireyin basit ifadelerle kendini ifade edebilmesi için “ben” zamerini öğrenmesi şarttır. Altıncı sırada ise “çay” kelimesinin yer aldığı görülmekte olup kelime 67 kez kullanılmıştır. Ancak “Çay” Türklerin çok sevmesi ve tüketmesinden dolayı sıklıkla kullanılsa da kültüründe çay olmayan yabancı bir bireyin bu kelimeyi çok fazla kullanması beklenemez. Kelimenin en sık kullanılan kelimeler arasında altıncı sırada yer almasının sebebi Anadolu Hikâyeleri dizisinde yer alan “Bir Bardak Çay” adlı hikâyede çayın tarihini hikâyeleştirerek anlatmasından kaynaklanmaktadır. Kitabın konusu gereği çay kelimesi çok sık kullanılmış ve genel sıklık dizinini olumsuz yönde etkilemiştir. Sıklık dizininin yedinci sırasında yer alan “sonra” kelimesinin 66 kez tekrarlandığı görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında “sonra” kelimesinin A1 seviyesinde öğretildiği ve Türkçede olay akışını belli bir sıra ile anlatabilmek için de “sonra” kelimesine sıklıkla ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu sebeple “sonra” kelimesinin Anadolu Hikâyeleri dizisinde yedinci sırada yer alması D-AOBM söz varlığı kazanımlarıyla da uyumlu olduğunu göstermektedir. Sıklık dizinin sekizinci kelimesine bakıldığında “bu” kelimesinin 65 kez kullanıldığı görülmektedir. Hikâyelerdeki “bu” kelimesi Türkçeyi yeni öğrenen bir bireyin özellikle adını bilmediği nesnelere yerine kullanabileceği bir kelime olup temel seviyede ilk on kelime arasında yer alması söz varlığı kazanımları bakımından uygun olduğunu göstermektedir. “Var” kelimesi ise sıklık dizininin dokuzuncu sırasında yer almış ve 64 kez kullanılmıştır. Gerek İngilizce gerek Almanca gerek Türkçe gerekse D-AOBM kazanımlarına göre öğretilen diğer dillerde temel seviyede öğrencilere “var-yok” ifadeleri öncelikle öğretilen kelimelerdendir. Bu kelimenin de sıralamada ilk onda yer alması hikâyelerin seviyesinin söz varlığı kazanımlarına uygunluğunu göstermektedir. Son olarak onuncu sırada “de” bağlacı yer almaktadır. Dahil anlamında kullandığımız bu bağlaç da Türkçede günlük hayatta sıklıkla kullanılan bir kelimedir.

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında yapılmış olan sıklık çalışmaları incelendiğinde genellikle “de” bağlacının dizin sıralamalarında ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Bu sebeple bu kelimenin de D-AOBM A1-A2 seviyesi söz varlığı kazanımlarına uygun olarak kullanıldığını söylemek mümkündür.

Tablo 3’te “a FREQUENCY dictionary of Turkish” adlı eserdeki en sık kullanılan ilk on kelime ile “Anadolu Hikâyeleri” dizisinde kullanılan kelimeler karşılaştırılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde en sık kullanılan ilk on kelimedenden beş tanesinin ortak olduğu tespit edilmiş olup bu durum A1-A2 seviyesinde kullanılan söz varlığına uygun olduğunu göstermektedir.

“Anadolu Hikâyeleri” dizisi sıklık dizini ile “ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2)” Çalışma Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurları adlı çalışmanın sıklık dizini karşılaştırılmış ve sonuç olarak ilk on kelimedenden sadece üçünün -ve, ben, bir- ortak olduğu görülmüştür. Bu durum iki yayının sık kullanılan kelimelerinin farklı olduğunu göstermektedir.

Tablo 3’teki bir diğer sıklık karşılaştırması ise “Anadolu Hikâyeleri dizisi ile “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti’yle bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığının karşılaştırılması” adlı çalışma arasında yapılmıştır. “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı sıklık dizini” ile “Anadolu Hikâyeleri dizisi sıklık dizini” karşılaştırıldığında ilk on kelimedenden altı kelimenin -ben, var, bir, ve, bu, da/de- ortak olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3’te Anadolu Hikâyeleri dizisi ile diğer üç çalışmanın kelime sıklıkları karşılaştırıldığında en sık kullanılan on kelimedede yarı yarıya benzerlikler olduğu görülmüştür. Ancak kelimelerin sıralarının farklı olduğu tespit edilmiştir. En fazla ortak kelimenin “Anadolu Hikâyeleri” sıklık dizini ile “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı” sıklık dizini arasında olduğu görülmüştür. Bu durumun yayıncının aynı kurum olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu da yayınların kendi içindeki uyumluluğunun da yüksek olduğunu göstermektedir. Anadolu Hikâyeleri sıklık dizininde altıncı sırada yer alan “çay” kelimesi, diğer çalışmalarda yoktur. Bu durum bir kitabın konusunun -Bir Bardak Çay- çay olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmanın, yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanacak materyallerde kullanılması gereken kelimeler açısından araştırmacılara bir fikir vereceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Açık, F (2013). Temel Türkçe (A1/A2) için söz dağarcığı tespit denemesi. Abdurrahman Güzel İçin Armağan Kitabı. Trabzon, Türkiye: Akçağ Yayınları.
- Aksan, D (2002). Ana dilimizin söz denizinde. Ankara, Türkiye: Bilgi Yayınevi.
- Aydın, M (2015). “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki öğretmen ve seviyelere göre kelime hazinesi çalışması.” Yayımlanmamış Tüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baş, B (2010). “Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü.”, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, (27):137-159.
- Baştürk Ş, Kılıç Z (2020). “Yedi iklim Türkçe A1 kitabı ile Sejong Hangugo Korece 1A-1B kitaplarının tema ve kelimeler açısından karşılaştırılması.” Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, no:33(3):802-838.
- Bayraktar, N (2003). “Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi.” Dil Dergisi, no (119):58-71.

- Çepni, S (2018). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. Trabzon, Türkiye: Celepler Matbaacılık Basım Yayın ve Dağıtım.
- D-AOBM (2020). *“Diller için Avrupa ortak başvuru metni, öğrenme, öğretme ve değerlendirme.”* Strazburg: Avrupa Konseyi Yayıncılık.
- Dökmeci, H (2022). *“Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığını belirleme çalışması ve günlük hayatta kullanılan diyalogların derlenmesi.”* Master's thesis, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Göçen, G (2016). *“Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı.”* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göçen G, Alpaslan O (2017). *“Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı.”* Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, no:19(3):119-136.
- Göçen G, Yatmaz H (2023). *“ABC Çocuklar İçin Türkçe (A2)” Çalışma Kitaplarındaki Söz Varlığı Unsurları. Journal of Sustainable Education Studies.”* Özel Sayı, (Ö2):161-179.
- Göz, İ (2020). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Ankara, Türkiye: Türk dil Kurumu Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M & Zorpuzan, R (2019). *“Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlamsal haritalama tekniğinin kelime öğretimi üzerine etkisi.”* Ana Dili Eğitimi Dergisi, (7):4.
- Mustafaoğlu, R (2018). *“Yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe öğretimi A1 ve A2 seviyesindeki ders kitaplarının söz varlığı bakımından karşılaştırılması.”* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarıgül, K (2021). *Türkçe A1 söz varlığı*. Ankara, Türkiye: Gece Kitap Yayınları.
- Serin, N (2017) *“Yabancı dil olarak Türkçe öğretim için hazırlanmış ders kitapları ile bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığının karşılaştırılması.”* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Erzurum.
- Seyhan, L (2018). *“Yabancılar Türkçe öğretimi için Avrupa ortak öneriler çerçevesindeki bağlamlardan hareketle Türkçenin temel söz varlığının belirlenmesi.”* Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şenyiğit, Y (2020). *“Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü dilin kelime sıklığı ve A1-A2 seviye sözlüğü.”* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Tunçel, H (2011). *“Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığını ve yaygınlığını belirleme çalışması.”* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yahşi, Ö (2020). *“Yabancılar Türkçe öğretiminde temel düzey söz varlığını belirleme: Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitapları ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı ve sözlü anlatım uygulamalarına dayalı söz varlığı.”* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışma birinci yazar tarafından ikinci yazarın danışmanlığında hazırlanmıştır.

Birinci Yazar %50,

İkinci Yazar %50,

Çatışma Beyanı

Her bir yazar için raporlanan araştırmada, sonuçlarda, yansımalarda ya da belirtilen görüşlerde dolaylı/dolaysız herhangi bir mali çıkar veya bağlantı yoktur. Yazarlara, ilişkili bölümlere, ilişkili kuruluşlara, kişisel ilişkilere veya doğrudan akademik rekabete yönelik ilgili ticari kaynaklar ile diğer finansman kaynakları dâhil olmak üzere herhangi bir yanlılık sorusu doğurabilecek durum yoktur. İlgili araştırma yayımlandıktan sonra yazarların herhangi birinin utanmasına neden olacak, bildirilmeyen herhangi bir düzenleme yoktur.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.